

نومرو : ۸۷

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلنده

دائرة اجتهادده

“ Idjtihad ” Constantinople

دوردنجی سنه

اجتهاد

۲ کانون ثانی ۱۳۲۹

آبونه

سنه لك آلتی آیلق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

ممالك اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره به

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی ، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهانی صفا

كذلك شو حقیقی ده عیانا آكلادم و مختلف كتابلر مده سويلدم :

امم شرقیه فردیوندن (آندیویدو آلیست) مرکب دکلدرد . تشبث شخصی ایله شرقد بئوک برشی پایله ماز . بزجمیوندن (قوموناریست) ز . بزده هرشی عن جماعه پایلیر . بوعتبار ایله آنغلو - صاقسونلردن فرقرزکلیدر . بو حقیقی آکلایان و (انکلز لرك اسباب تفوق نهیه مستنددر ؟) عنوانیه خیلی فسفسطیهی محتوی بر کتابک مؤلفی اولان آدمون ده موله نك افکارینک پرستشکاری سلطان زاده صباح الدین بك واهمه « تشبث » ایله افکار عمومی یی بك یاکلش بریوله سوق ایتشدرد .

اقوام اسلامیه ده تشبث شخصی آرز ، سرآمدانه انقیاد فکری چوقدرد . کذلک بزده هرشی برماهیت دینیہ اکتساب ایتلیدر که خلقجه قبول اولونسون . بناء علیه معارف ، حرفت ، زراعت ، فکر جمعیت الی آخره ، عالم اسلامده همه حال دیندن مستنبط اولورسه مشمر اولور والافلا .

حالبوکه شمیدییه قدر غیر اسلامی برشکلده پاییلان مؤسسات بو قدر مهم نتایج ویرده مش وعادتا ، جمله من ، یوصالیهی شاشیر مشلر موقعنده قالمشرد .

اسلامیت ادیان موجوده نك اصطفا ایتش واصل رتبه تکامل اولمش بر شکل کالیدر . بوعتبار ایله شریعت احمدیه عینی زمانده بر دین ، بر حکومت ، بر طرز حیات ، بر قانون ، بر دستور اخلاقدر . اون اوچ عصردن بری بز بو « قادرو » داخلنده یاشامشرد . وز آنجق عینی قادرو ایچنده ترقی ایدوب رقابتگاه عالمده غلبه ایدمیلیرز . آنک خارجه حقیقه مایز ، همده چیقار ایسه ک قرمیه آتیلمش بالقی کی یاشایه مایز .

اسوچک ، نوروچک ، دانمارقه نك ، نورماندیانک ، شمالی آلمانیانک نه قدر معقب سرگذشت دلی قانلیسی وارسه جمله سنک پیقت ، سیقوت ، بریتیتن ، ئوئاش و سائر اقوام ایله اختلاطنسندن ، اوقیانوسک اورته سندنه ، سرت بر

فرانسه رجال اختلاطندن بری ، اوزمان بالونلره هجوم ایدنلره بالونلری دنیاده فضیلت و ناموسک مخربی اوله رق اتهام ایله یلرله شویله برمدافعه ده بولونمش : انسانیتک شرفی ، ملتک سعادت ، وطنک سلامتی اوغورنده کی هر درلو تشبثات ، البته مکافات کی کوره جکدر . بو مکافات ، جسارت عالیمجانانه نك ثمراتندن عبارتدر . . . خفیف ماکنه لره راکب اوله رق حیاتلری استحقار و هواده ، طاغیر ، تپه لر ، درملر اوزرنده طیران ایدن جسور انسانلره منعطف اوله جق بر جوق انظار تقدیر و احترامده وار . هر تشبث بردن بره منتج موفقیّت اولمازسه ضرر یوق . وطن و ملتک اعتلاسی ایچون واقع اولان تشبثات جسورانه نك فضیلتی ، متشبثلرک الی الابد مکافات کیدر . .

مهمر ر صارو

اوقاف هایون ناظری خبری بك افندییه

استرحامنامه مکشوف

افند من حضر تلری

برخیلی مدتدن بری ، اوقاف هایون نظارتنده ، نظارته مربوط دواژده برتجدد کوریلور . کمال من ومفخرتله تلقی اولونان بو فعالیت ، لاشک ، اثر دواکتزدرد . وقوعبولان بو خدمات متمیمهیه متشکر آ ذات سبامیکزه خطاباً شو مکتوبی نشر ایدیورم وطن ایدرم که آتیده اجمال ایدم حکم افکار یالکز بنم دکل ، بر چوقلرینکده محصله آرا واجتهاد ایدر .

ماره شال مولتکه نك شرق مکتوبلرنده مندرج برقره بك بیوک بر حقیقت روحیهی احتوا ایتدیکنندن آتی ، آثار ناچیزانه مده ، کرات ایله نقل ایتدم . بوراده ده - مساعده کنزه اغتراراً - آتی بردها ترجمه ایدیم : « روسیه ده اولدیجی کبی ترکیه ده ده حکومت بر عنصر انقلابکار واهالی بر عنصر محافظه کاردر . ترقیات و تکاملات یوقاریدن ، حکومتدن کلیر وعاداتا جبراً اهالییه تشمیل و قبول ایتدیرلملیدر . »

ناظر اسبقی خلیل حماده پاشا مرحوم شو رقم اوزرینه تعمیقاً بنده بولندی و بر کون بنده کزه تصادفه :
 « - بلوویچک تخمینی اوزرینه پک دوشوندم . بنده ظن ایدرم که سهولته یوزملیون فرائق آله ایدیله بیلیر . » دیدی .
 شو یوز ملیون فرائق امت اسلامیته نیک احیاسنه - شمیدیک - بلغاً مابلغ و افیدر . بویه اساسلی بر ایراده دسترس اولدقدن صکره جماعات اسلامیته غیر مسلملره غبطه بخش اوله حق بر صورتده تنسیق ایدیله بیلیر .

معارفی کاملاً آله آملی سکز . معارف بودجه من بشیور بیک لیراراده سنده در . ظن ایدرم که اوقافک استبدالی و وار - داتک قسم اهنک جهت معارفه صرفی ایله آرزمان ظرفنده مملکتتمیزی باشند آشغیه حیاته کشاده بولوندره حق بر شهر اه عرفان کشادیده بیلیر . بومؤسسات منحصر آ مسلمانلره عائد اوله جغندن آنلر ده دیکر لک حق مداخله سی اولماز و پک آرز برمدته مکاتب ، مدارس ، محافل علمیه من ، من کل الوجوه ، مؤسسات خریستیانیه و اجنبیه مسابقت ایدر . دنیاده نه یونان حکومتی ، نه ارمنی قومیتلری ، نه ده لایعد ولایحسی پروتستان و قاتولیک میسیونلری اوقاف نظارتک مکاتب اسلامیته حیاه سی قدر کندی مشرتیلرینک مؤسسات علمیه سنی صحابت ایده منلر . معارف عمومیه نظارتی دنیلن و مملکتتمیزی ایچون جداً موجب عار اولان دائرته لغوی بروطفه حیتدر . بر جلادت مدنیه کوسرتوب شودیرلنی نظارتی اورته دن قالدیرمق لازمدر . مکاتب ابتدایه جماعات مذهبییه ، مکاتب تالیه ولایاته ، مکاتب عالیه دوائر متعلقه سنه ویریلیرسه معارف نظارتی دنیلن شوتشویش عرفان دائرهنندن قورتولمش اولورز .

مسلمانلر ده آنجق بو صورتله - هیچ اولمازسه - غیر مسلملرله بر سویه ده بولونور . بز ، بویه جه ، جماعتجه حائر تنسیقات اولمازسه ق ، مبارزه مدنییه دنار و قوم قیو بطریقخانه لرینک مواجهه سنده مغلوب اولور کیدرز . معارف بر شکل دینی آله حق اولورسه تربیه عمومیه

اقلیمده تشکل ایدن انکلیز قومی ایله بزم آره مزده فرق کالی واردر .

اوراده فرد کندینه ، بزده ایسه منسوب بولوندرنی هیئت اجتماعییه استناد ایدر . نتیجه کلام : بزم تکاملمن جماعتک حسن تنسیقنه وابسته در . تأسف اولنورکه سابقه تابعیت ایله مملکتتمیزده غیر مسلم جماعات کافه تنسیقات و تشکیلات مکملیه مظهر اولدقلری حالد مسلمان جماعتی بوکی نعمتلردن محرومدر . وطن ایدرم که انحطاطمکز اهم سوائقی ده بودر .

ذات دولتکز اوقاف هایون نظارتنده ابراز مأثر حمیت بیوردیکز : قانونلردن برایکیسی تبدیل ایدلدی ؛ بر قاچ کوزل بنا یاپیلدی ؛ واردات آرتدی ؛ حجاز سکه حدیدیه سی مقامکزه التحاق ایتدی ؛ اوقاف بانقه سی یاپیلور ؛ برموزه تأسیس بیورلش ؛ بر تراموای خطی تمید ایدیله جک ؛ « دارالشفقه » ساطع بک کبی ذی اقتدار برمدیرک آینه تسلیم ایدلدی ؛ الی آخره .

بتون بوموفقیتادن آکلاشیلور که پیغمبر پسندان بر عزم ایله میدان اجرا آته آتیلمش سکز وینه فعلیاتکزدن آکلاشیلور که نظارت جلیله کزک دائر مشاغلنی کیت کیده کینشلتیمک آرزو سنده سکز . بونک ایچون ذی شمول بر پروغرامه محتاج سکز . البته آنک خطوط عمومیه سی چیزمش سکزدر . بن ، عاجزانه ، بوراده ، کندجه محیط و کونی بر پلانک خطوط عمومیه سنی نظرگاه اطلاعکزه وضع ایده جکم . مسرود اتمده یگی برشیتی وارسه قبول ایده بیلیر سکز . یوقسه ، افاداتم بر غزته مقاله سی ماهیتنی کچمیه جکندن ، ظن ایدرم که ضرری موجب اولماز .

« تایمس » غزته سنک پارس مخبر مشهوری بلوویچ بر حق سنه لر اول ، ممالک محروسه ده اوقاف انی اداره ایدیله جک اولورسه مرتزه شمیدیکندن ایکی قات فضله وظیفه آمله برابر یوزملیون فرائق واردات ویرر ، دیمش ایددی . فرانسه جه اوله رق نشر ایتدیکم بر کتابده بو فقره نی نقل ایتش ایدم . مذکور کتابی اوقویان اوقاف

خصوصندہ سربست قالیرز. عناصر مختلفہ نك قوت و نولندن
مصون اوله رق ملتجه احسن اصولده ایلریله یه بیلیرز. ایشته
اوزمان کند مزه ارفق و اوفق بر تربیه اساسی وضع ایله عالمده
موقعمری بیلیرز. بن دیپلومات و مأمور اولدیغ ایچون
بعض حقائق اولدیغی کی سونیه بیله جك بر حالدهیم :
عثمانلیق و اتحاد عناصر سیاستی ایله وارسون خارجیه
نظارتمز اوغراشسون. بز، روملرک و ارمیلرک یاپدیغی
کجی، کندی جماعتمزك ایشلری ایله متوغل اوله لم. اگر
معارف عمومیه مز بروجه معروض «اسلامیزه» ایدیلیرسه
حکومت، استقبالده، معارف ایچون تبعه غیر مسلمیه
جبه واحد و یرمکه مجبور اولماز.

جماعتجه بر ایکنجی و متحتم وظیفه مز حریت اقتصاد-
دیه مزك اعاده سنه چالشمقدرد. بانق اصولی بر آز تشمیل
و توسیع قابلیدر؟ ظن ایدرم که بر حمله جلا دتکارانه ایله
ملت اسلامیه بر شهرا اقتصادیه داخل اوله بیلیر. سونوک
و ثولوبر ملت دکلز. روسیه مسلمانیلری بوندن پك آز برمدت
اول غلیانه کلدیلر. وولغا حوالیسنده رأی العین کوردیکم
حرکت علمیه و اقتصادیه، الحق، سزاوار تقدیسدر. سزك
مؤسسه مالیه کز غیرت و غلیان ملی ایله (جهان شمول)
بر ماهیت آله بیلیر. آاز زمان ایچنده ایشلری تمرکز
ایتدیرم بیلیرسکز. یکی بر حیات باشلار. بازوان مساعیمزی
اداره ایتک ید همتکزدهدر.

ایشته بر طرفدن اقتصادیه، دیگر طرفدن علمی،
فقط محیط و کونی بر پروگرام تعقیب ایدرسه کز پك
یقین بر زمانده بر جریان کشادینه موفق اوله بیلیرسکز.
آندن صکره سنی دوشونم ییکز. اوجریان اوایله توسع
ایدرکه (یدی قرال) قارشیسنه کسه آنی طور دیردهماز.
ملتجه بر زنده لك حاصل اولور.

بوامر خیرك حیز حصوله چیقمه سی ایچون علی العموم
اوقافی استبدال ایدیکز. شرط واقف، اول باول، امت
محمد خدمتدر. و ققیه لر اوزرنده کوریه جك و بوکون
قابل اجرا اولیان بتون قیود مصلحت عامه ملاحظه

مشروع سنه بنا، بامر خلافتناهی دیکشدر یله بیلیر. اصل
واقفك مقصدینه باقلملیدر. اعتبار الفاظه دکل، مقاصد
و روح مسئله بهدر. حسنات پروران اسلام خیرات و مبرائی
اسلاملری محکوم فنا و یا توقف ایتک ایچون تأسیس
ایتماشلردر. مادام که بونلرک غایه لری بقا و تکامل ایدی؛
بناء علیه، کال سربستی ایله اوقافده تصرف ایده بیلیرسکز.
بو عصرک احتیاجاتی هر نه ایسه آکا کوره تنظیم مساعی
ایده بیلیمک ید اقتدار کزدهدر. مادام که امل و مقصد
مسلمانلرک تعالیسیدر، آنک ایچون بلا احتراز مزارقلری
صاتار، زائد عرصه لری پارویه تحویل، اجار تینلی اوقاف
اوزرنده کی حقوق وقفی دفعه اربانه تفویض ایدر، خلاصه
هر درلواشی کوره بیلیرسکز. بیلیمش اولیکز که العجله
من الشیطان دستوری بعضاً مضر در. اگر اوقاف همایون
نظارتی مسلمینک امور علمیه و اقتصادیه سنی حد غایه برسنده
ید انحصار و امتیازینه آمازسه پك بیوک بر زمان غائب ایتمش
اولورز. شوهنکامه ده برسنه نك بر عصر قدرا همیتی واردر.
نظارت جلیله کزک پولتیقه أنترقیه لرینه، فرقه مجادلاتنه آلت
اولیه رق مختار، مستقل، غیر سیاسی بروضعیتده بولونمسی
و هر درلو اسباب تعالیسنک استکمالانی ملت بکلور.

صوک فلا کتلمز اوزرینه امت محمد بیوک بریأسه،
غیر قابل تعریف بر نومیدییه کرفتار اولدی. اگر جماعت
اسلامیه بویله جه - و سریعاً - بر تازه حیات بولورسه بزه
طاری اولان علل روحیه و اسقام اخلاقیه زائل اولور
و شمدیکی - و یاسکی - مسکنتک یرینه بر عزم جلا دتکارانه،
بر امید رها، بر خوااهش مسابقت کلیر. و بو کی قوای
روحیه - امین اولیکز - مبارزه حیاته هر شیدن زیاده
سائق تر قیدر.

بوکا موفق اوله بیله جك بر مقامده سکز. خلوص
املکزه، آرزو و خواهشکز جمله جه مسلمدر. استعجال
بیوریکز؛ صبر مز توکنمشدر. باقی موفقیته.